

CAMPANYA DE RECERCA D'IMATGES A L'ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE SANT FELIU DE LLOBREGAT, APROFITANT LES NOVES TECNOLOGIES

*Josep Maria Gelabert Campos
Arxiu Històric Comarcal Sant Feliu de Llobregat*

1. Introducció.

A l'Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat (ACSFL), hem iniciat una campanya per recuperar imatges fotogràfiques de la ciutat que pertanyen a d'altres èpoques, però que estan en mans de particulars o d'entitats públiques o privades.

Les noves tecnologies, amb les tècniques de digitalització de les imatges, ens permeten d'obtenir aquelles imatges que siguin d'interès per a l'Arxiu, però sense necessitat de conservar-ne l'original, que pot ser retornat a la persona o entitat que ens l'hagi cedit. D'aquesta manera, se'ns amplien de manera considerable les possibilitats d'obtenir imatges de temes que difícilment estarien a l'abast de l'Arxiu. Aquesta campanya es desenvolupa amb motiu del mil·lenari de la ciutat i està finançada per l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat.

La idea és aconseguir, enguany, 1.000 fotografies, que cronològicament siguin des dels inicis de la fotografia fins a la dècada dels setanta, i delimitar-les a l'any 1980, per tal d'incloure els anys de la transició democràtica, molt prolífica en actes i manifestacions diverses. De tota manera, si s'aconseguissin fotografies posteriors a aquesta data que tinguessin un interès especial, faríem alguna excepció. Enguany només es farà la digitalització de fotografies en blanc i negre, i les de color restaran per a posteriors campanyes.

La digitalització de les fotografies, amb el corresponent retoc i millora, la fa una empresa dedicada al disseny d'imatge, ja que compta amb un suport informàtic adient i un equip humà i tècnic per damunt de les nostres possibilitats. Al mateix temps, allibera l'Arxiu de realitzar una tasca purament mecànica, i pot concentrar tota la dedicació a la selecció, registre i documentació de les imatges. Aquesta empresa ens lliurarà una reproducció en els copions de les imatges i els CD amb les imatges digitalitzades amb el seu número corresponent, que romandrà en poder de l'Arxiu.

Amb la idea d'organitzar la captació i crear un clima de confiança envers les persones, vam confeccionar una documentació que consisteix en el següent:

– Document d'entrega de fotografies. S'hi especifiquen les dades personals de les persones que cedeixen les fotografies, nom i cognoms, adreça, telèfon, quantitat de fotografies cedides, autorització per tal de fer-ne ús, termini de devolució (1 mes i mig), i espai per a la devolució.

Aquest document és força important, ja que hi consta la cessió de les fotografies per part de les persones o entitats, l'autorització per a la reproducció (tot especificant-ne les condicions) i també la devolució de les fotografies, un cop s'hagi fet efectiva.

– Document d'entrega de fotografies a l'empresa encarregada de fer-ne la digitalització: hi consten les fotografies que s'entreguen a l'empresa per tal de digitalitzar-les, on hi ha el nombre de fotografies entregades, la data i l'espai per a la devolució.

Per tal d'iniciar la captació, vam aprofitar l'avinentsa d'una exposició de col·leccions de postals antigues de Sant Feliu, feta per dos col·leccionistes locals, amb el suport del Patronat Municipal de Cultura de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat. Vam aprofitar el decurs de l'exposició per explicar la campanya, per prendre nota de persones potencials que disposaven de fotografies i per fer alguna captació.

També es va confeccionar un cens amb les persones que sabíem amb seguretat que podien posseir fotografies d'interès, amb les seves dades personals, adreça, número de telèfon, hores probables de localització i temàtica.

Cal esmentar la valuosa col·laboració en la campanya d'un col·leccionista local, que ja havia realitzat una tasca prèvia en aquest sentit i que va facilitar dades de potencials posseïdors de fotografies, i que també participa en la captació, supervisada per l'Arxiu. També vam comptar amb un alumne de pràctiques, que va dedicar 40 hores a col·laborar en algunes tasques de la campanya.

2. Criteris de selecció.

Es van plantejar uns temes d'interès per tal d'iniciar la recerca d'imatges. Calia tenir ben present els temes dels quals disposàvem documentació a l'Arxiu, per tal d'evitar repeticions. Aquests temes inicials serien els carrers, les festes, les roses (d'especial rellevància a Sant Feliu) i les postals editades.

Una vegada es va iniciar la captació van anar sorgint més temes, com ara l'agricultura, els comerços, les escoles, les empreses (especialment aquelles imatges de persones realitzant tasques en el mateix lloc de treball, sense desmerèixer els grups de treballadors), personatges que havien destacat o destaquen en alguna faceta concreta a l'àmbit local o supralocal, els esports (en especial els més singulars i dels quals hi ha poques mostres: boxa, cacera, pesca, aixecament de pesos, etc.), la dona treballadora, etc.

D'alguns temes hi ha una sobreabundància de fotografies, com són les relatives a la nevada de 1962 i a la festivitat de Corpus. En aquests casos, òbviament, s'admeten les imatges de més qualitat o les fetes per professionals.

Si bé en un principi havíem descartat totes aquelles imatges de contingut familiar, a *posteriori* vam admetre aquelles que ens podien informar sobre els hàbits d'indumentària, costumari, etc., però en aquests casos, per tal d'evitar repeticions, admetíem unes mostres representatives de cada època. Cal tenir en compte les fotografies d'estudi realitzades per professionals locals, especialment aquelles anteriors als anys 1930.

Així mateix, en els casos de fotografies individuals d'escolars, apliquem el mateix criteri.

És interessant de no limitar-se a uns temes concrets, perquè a mida que avança la captació, van sorgint nous temes que prèviament no s'havien plantejat.

3. Metodologia.

En el moment en què ens porten les fotografies, en fem una primera selecció, amb la finalitat de descartar les que ja posseïm, les que siguin de nul·la qualitat, o les d'àmbit molt familiar, sense cap altre interès.

Una vegada les hem seleccionades, les ordenem alfabèticament i escrivim al dors la lletra de l'alfabet amb el nom de la persona que ens aporta les fotografies. Al mateix temps, documentem aquestes fotografies en un imprès realitzat amb aquesta finalitat, on constaran el nom i cognoms de la persona o entitat que cedeix la imatge i la data d'entrega. A continuació, posarem la lletra d'ordre, l'autor (si es coneix), el tema, la data, l'estat de conservació, les dimensions, si hi ha o no negatiu, el lloc, i l'aportació informativa que ens faci la persona en aquell moment, com pot ser el nom de la persona que figura a la imatge, la circumstància, etc. (és molt important de parar esment en aquest apartat ja que ens aporta el valor complementari de la fotografia, i prendre nota de tots els detalls que ens aportin, per irrellevants que semblin). De

tota manera, cal contrastar aquesta informació si és insegura o incompleta, i anar a preguntar a d'altres persones que puguin tenir alguna vinculació amb la fotografia esmentada, i que ens la puguin completar. En algun moment, cal consultar documentació, revistes, etc.

A continuació, posem totes les fotografies dins d'un sobre i escrivim a l'anvers el nom i cognoms de la persona o el nom de l'entitat i el nombre de fotografies lliurades.

Tot seguit, omplim el document d'entrega de fotografies que hem esmentat abans, degudament signat per ambdues parts. Una còpia roman en poder de l'Arxiu i l'altra còpia es lliura a la persona que entrega les fotografies.

Seguidament, fem una fotocòpia de cadascuna de les imatges que ens han lliurat, on figura el nom de la persona o entitat.

A continuació, fem una segona selecció on decidim quines imatges es poden digitalitzar. Totes figuren en un registre on consta el número d'ordre, la data d'entrada, la persona o entitat que la cedeix, el títol i l'autor. Cal que anotem al revers de cada imatge amb llapis el número d'ordre i aquest també al peu de cada fotocòpia que hàgim realitzat.

Tot el material és lliurat a l'empresa que fa la digitalització i l'arxiva amb el mateix número d'ordre que nosaltres hem registrat. Es tracta d'un detall molt important, perquè d'aquesta manera evitem moltes confusions i controlem des de l'Arxiu tot allò que es va escannejant. S'estén un document signat per l'empresa on consten els números de les fotografies, la quantitat i la data d'entrega. Quan es retornen s'hi fa constar la signatura del representant de l'Arxiu i la data de retorn.

El material fotogràfic que no es digitalitza passa a la reserva, i es confecciona un registre de reserva amb ordre numèric, però amb una erra al davant, per tal de no confondre's amb la sèrie numèrica digitalitzada. El motiu de passar a la reserva pot venir donat perquè sigui un tema del qual hi ha molta abundància de fotografies o perquè es tracti d'una fotografia d'interès, però que sigui molt deficient (retallada, esmicolada, etc.) i serà recomanable contrastar-la amb d'altres fotografies que ens puguin arribar o bé de trobar-ne d'altres de millors amb el mateix tema. També pot tractar-se d'una fotografia en color. En tots aquests casos, un cop esgotat el termini de préstec, es truca a la persona cedent o se li retornen les fotografies; però nosaltres ja tenim constància de la seva existència i si més endavant tinguéssim interès a digitalitzar-les, les demanariem a la persona o entitat que les posseís.

És molt important, quant a la captació, que la persona o persones que s'hi dediquin siguin i tinguin arrels a la mateixa localitat, perquè això facilita notablement la cessió en préstec de les fotografies. Es pot observar que les persones, i més si són d'edat avançada, necessiten un referent.

A més, aquesta característica també facilita que les aportacions informatives que fan de les imatges siguin més assequibles que si es tractés de persones foranes.

En un principi, vam disposar de dos punts per a la recepció de les imatges, un a la Casa de Cultura i un altre en el mateix Arxiu Històric Comarcal. Podem dir que si bé al començament hi va haver certa resposta, el que s'ha pogut constatar és que els resultats més efectius han vingut a partir de les trucades telefòniques i el porta a porta, és a dir, el fet d'anar a recer-car les imatges *in situ* per les cases particulars o entitats.

Un detall a tenir en compte és que la selecció primera a partir de tot el material en brut, la facin les mateixes persones que fan la captació, si és possible i els ho facilitin. Sovint passa que si la selecció de les imatges la fa el mateix propietari, hi ha temes d'interès que no se seleccionen i es considera que allò no té importància o no interessa a l'Arxiu. Per tant, cal explicar de manera ràpida els temes d'interès i, quan algú ens lliuri imatges, insistir si disposa d'altres temes que ell no hagi considerat.

Més endavant, quan disposem de l'aplicació informàtica per a l'arxiu d'imatges, caldrà introduir-ne la descripció, i prendre com a base tot aquest treball realitzat *a priori*.

A més, amb la campanya també s'aprofita per divulgar què és l'Arxiu i comentar que està obert a alguna probable donació de documentació.

4. Valoració.

A hores d'ara, 15 de juliol, disposem d'un total de 476 imatges digitalitzades, de les quals 451 estan documentades o semidocumentades. A la reserva disposem de 400 fotografies. Comptem amb la resta de l'any per tal d'arribar a la fita que ens havíem proposat, la de 1.000 fotografies.

Cal esmentar que arran de la campanya s'han aconseguit donacions d'imatges, si bé la xifra es redueix a 7.

Com que es tracta de fotografies d'àmbit particular o familiar la majoria de les vegades, el nombre de fotografies produïdes o cedides és baix si el comparem amb el de les col·leccions realitzades per professionals, per això parlem de quantitats petites. A més, el treball de la campanya és en si mateix una recerca, ja que es parteix d'uns coneixements previs del fons d'imatges de l'Arxiu per una banda, i de les vinculacions de les persones en aspectes determinats de la vida quotidiana que cal tenir en compte en el moment de recercar les imatges, de l'altra.

Considerem que la resposta és positiva, si bé hi ha hagut comptades reticències que s'intentaran compensar mitjançant terceres persones que puguin facilitar la captació.

També cal constatar que hi ha hagut un efecte multiplicador, perquè han anat sorgint noves persones que podien disposar de fotografies, arran de suggerir nous temes o perquè les persones que ens han facilitat les imatges han donat d'altres referents.

Hem de tenir present l'ús d'aquest fons per part d'usuaris i investigadors, en el sentit que les fotografies no podran ser cedides a terceres persones ni fer-ne cap ús comercial, sense l'autorització prèvia de l'Arxiu. Així mateix, sempre constarà la procedència de la fotografia i caldrà tenir present els drets d'autor.

Creiem que si la campanya continua amb el mateix tarannà, podrem, en anys successius engegar més campanyes, i així ampliar notablement el fons d'imatges.